

Diplomová práce kolegyně Jany Brotánkové patří k tomu stylu vědecké práce, jenž je hoden pochvaly. Autorka přistoupila k velmi těžkému úkolu, srovnat poměr duše a těla u Platona a Aristotela. Je třeba říci, že je to úkol velmi obtížný. Zatímco Platon je filosofem povýtce, Aristoteles je filosofem vědeckým, u něhož nacházíme již od dob Hoeffdingových, tzv. kvalitivistické myšlení, jež se stalo později základem pro scientismus, samozřejmě po přechodu přes tomášovskou scholastiku a descartovskou potřebu jistoty v myšlení jako takovém. Je velmi nesnadné vyslovit o Aristotelovi jednoznačné tvrzení, jakého se dopustila autorka této práce na straně 73: „Duše sice oživuje tělo, sama je však bez pohybu.“ Další věta je citací samotného Aristotela, která dokládá pravdivost a platnost té první. Přes to však je nutno poukázat na značnou nejednotnost, kterou nacházíme u samotného Aristotela. „Duše je tak nějak vším,“ říká ve své knize „O duši.“ Jak by mohla duše být „tak nějak vším,“ kdyby se nepohybovala nebo nebyla schopna přejímat pohyb. Jak pak pochopit pohyb ve smyslu genesis a ftóra (vzniku a zániku)? Pohyb je u Aristotela prvotním, klid je jen modem pohybu, jeho privací. „*Duše Aristotelova je příčinou ve trojím smyslu, je výchozím bodem pohybu, je účelem, je substancí těla.*“ (Aristoteles Hauptwerke. Leipzig: Alfred Kröner Verlag 1934, s. 157.) Entelecheia jakožto vnitřní účel je uváděna do pohybu z počátku (arché), z cíle (telos), ale také ze situace, v níž se nabízejí možnosti (dynameis, a to v podobě agein i paschein). To vše je velmi složité a poukazuje na hloubku Aristotelových úvah. Není náhoda, že Aristotelova „Fyzika“ je právem nazvána Heideggerem, ale i jinými, nejlepším dílem celé západní metafyziky od počátku dodnes. Ale toto dílo popisuje pohyb, jde přesně o ten pohyb, který nám Platon zjednodušil, i když nám předvádí různé druhy pohybu. Přesto je nutno práci ocenit známkou: **v ý b o r n ě**. Je dokonalá po stránce formální a ukazuje na velmi kvalitní znalosti autorky. Zjednodušení v případě Aristotela, kterého jsme se dotkli v případě vztahu jeho duše a pohybu, nehraje vůbec žádnou negativní roli v hodnocení, dopouštějí ho i velmi slavní vykladači Aristotelova díla. V podstatě je nutno si přiznat, že Aristoteles na mnohých místech svého myšlení nabízí několik možností, a to pak ztěžuje provedení interpretace, která by měla jednoznačnou platnost.

V Praze dne 28. 8. 2009

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

